18.10.2022

Dnro 334/89/2021

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin asiantuntijalausunto Eduskunnan lakivaliokunnalle

Aihe: HE 93/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden lakien valitustietä koskevan sääntelyn ja eräiden teknisten seikkojen päivittämiseksi

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (jäljempänä KAVI) kiittää asiantuntijalausunnon antamismahdollisuudesta ja lausuu kunnioittaen seuraavasti.

Valitusten keskittäminen alueelliseen hallinto-oikeuteen

KAVI viittaa oikeusministeriön lausuntopyynnön VN/28583/2020 johdosta 2.12.2021 antamaansa lausuntoon. KAVI pitää edelleen tärkeänä, että kuvaohjelmalautakunnan päätöksistä tehdyt valitukset keskitettäisiin yhteen alueelliseen hallinto-oikeuteen. Kuvaohjelmalautakunnan päätöksistä tehtyjä valituksia ei tule edes vuosittain, joten valitusten keskittäminen ei juurikaan lisäisi kyseisen alueellisen hallinto-oikeuden työmäärää.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle kuvaohjelmalainsäädännön uudistamiseksi (HE 190/2010 vp, s. 45) todetaan valittajan oikeusturvan toteutuvan tarkoituksensa mukaisesti, kun käytössä on viranomaisen päätöksen jälkeen kaksi valitusasetta, joista ensimmäinen koostuu erityisesti toimialaan perehtyneistä jäsenistä. KAVI muistuttaa kuitenkin kuvaohjelmasääntelyn tarkoituksesta, joka on lasten suojeleminen heidän kehitykselleen haitallisilta kuvaohjelmilta (kuvaL 1 §). KAVI toteaa, että sääntelyn lastensuojelullinen tarkoitus voisi toteutua tehokkaammin, jos viranomaisen päätöksen jälkeen käytössä olevissa kahdessa valitusasteessa, sekä kuvaohjelmalautakunnassa että alueellisessa hallinto-oikeudessa, olisi aineellista erityisosaamista erityisesti lapsen kehityksen osalta.

Virheellisin perustein tehdyn kuvaohjelmaluokittelun voidaan katsoa vaarantavan yhtäältä lapsen oikeuden tulla suojelluksi kehitystasolleen sopimattomilta kuvaohjelmilta, jos kuvaohjelman ikäraja on luokiteltu liian matalaksi, tai toisaalta perustuslain 12 §:ssä turvatun lasten sananvapauden, jos kuvaohjelman ikäraja on luokiteltu liian korkeaksi. KAVI muistuttaakin YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen 3 artiklasta, jonka mukaan kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Korkean aineellisen erityisosaamisen tason varmistamista kuvaohjelmaluokitteluun liittyvissä viranomaisasioissa, joihin kuuluu myös kuvaohjelmalautakunnan päätökseen liittyvä muutoksenhaku, voidaan pitää lapsen etuna, kun kyse on lapsen oikeudesta tulla suojelluksi haitalliselta mediasisällöltä sekä oikeudesta sananvapauteen.

Valituksen käsittelyn kiireellisyys

KAVI kannattaa esityksessä ehdotettua muutosta kuvaohjelmalain 33 §:ään, jonka mukaan hallinto-oikeuden on käsiteltävä kuvaohjelmalautakunnan päätöksestä tehty valitus kiireellisenä. Kun otetaan huomioon esitykseen liittyvien säädösten lukumäärä, joissa muutoksenhakutie

KANSALLINEN AUDIOVISUAALINEN INSTITUUTTI • NATIONELLA AUDIOVISUELLA INSTITUTET • NATIONAL AUDIOVISUAL INSTITUTE
PUH/TEL +358 295 338 000 • SÖRNÄISTEN RANTATIE 25, PL 16, FI-00501 HELSINKI, FINLAND • WWW.KAVI.FI • KIRJAAMO@KAVI.FI

ehdotetaan muutettavaksi korkeimmasta hallinto-oikeudesta hallinto-oikeuksiin, sekä kiireelliseen käsittelyyn hallintotuomioistuimessa velvoittavat lukuisat säännökset esityksessä, tulee alueellisissa hallinto-oikeuksissa huolehtia riittävästä resursoinnista, jotta kuvaohjelmalautakunnan päätöksestä tehtävän valituksen kiireellinen käsittely voi tosiasiallisesti toteutua.

Nykyään merkittävä enemmistö KAVIssa luokitelluista kuvaohjelmista on otettu uudelleenluokiteltavaksi kuvaohjelmalain 21 §:n mukaisesti. Vähemmistössä ovat kuvaohjelmat, jotka ovat ensi kertaa tulossa yleisön saataville. Siksi on tällä hetkellä, ja oletettavasti myös tulevaisuudessa, todennäköistä, että kuvaohjelmalautakunnan päätöstä koskevassa valituksessa on kohteena kuvaohjelma, joka on jo saatettu yleisön saataville ja jota valituksen käsittelyaikana esitetään esimerkiksi televisiossa tai elokuvateatterissa. Täten valitusten käsittelyaikojen mahdollisen pidentymisen voitaisiin katsoa vaarantavan yhtäältä kuvaohjelmalain lastensuojelullisen tarkoituksen, jos kuvaohjelman ikäraja on luokiteltu liian matalaksi, tai toisaalta perustuslain 12 §:ssä turvatun lasten sananvapauden, jos kuvaohjelman ikäraja on luokiteltu liian korkeaksi.

Apulaisjohtaja (ma.) Leena Karjalainen

Ylitarkastaja Erika Lauri

KANSALLINEN AUDIOVISUAALINEN INSTITUUTTI • NATIONELLA AUDIOVISUELLA INSTITUTET • NATIONAL AUDIOVISUAL INSTITUTE
PUH/TEL +358 295 338 000 • SÖRNÄISTEN RANTATIE 25, PL 16, FI-00501 HELSINKI, FINLAND • WWW.KAVI.FI • KIRJAAMO@KAVI.FI